Nieuwe gewichtenregeling

In maart 2006 kregen alle besturen en alle basisscholen de brief van de minister waarin melding werd gemaakt van de nieuwe gewichtenregeling. Als bijlage was een voorlichtingsbrochure toegevoegd, waarin een duidelijke uiteenzetting is gegeven. Onder andere over de gefaseerde invoering die inhoudt dat op de teldatum 1 oktober 2006 alle vier- en vijfjarigen van de nieuwe gewichten moeten zijn 'voorzien'.

Juist door de gefaseerde invoering hebben de scholen voldoende tijd gekregen om deze nieuwe informatie van de ouders te verkrijgen. Voor de bepaling van het gewicht 0,30 is er weinig veranderd ten opzichte van de bepaling van het 'oude' gewicht 0,25. De bepaling van het gewicht 1,2 is wel ingrijpend veranderd ten opzichte van het 'oude' gewicht 0,9 maar het is in feite minder complex geworden. Het opleidingsniveau van de ouders is nu bepalend.

Toen indertijd in 1985 de gewichtenregeling werd ingevoerd kwamen daartegen nogal wat protesten. Dat is nu minder. Het gaat vooral om praktische problemen die er in enkele gevallen toch nog zijn omtrent het opleidingsniveau.
Een ander probleem dat wordt gemeld lijkt meer te duiden op een (veel te) late start om de gegevens te achterhalen. Als men pas na de zomervakantie is begonnen en de vakantie liep tot begin september, ligt het voor de hand dat scholen met veel vier- en vijfjarigen die potentieel het zware gewicht zouden kunnen krijgen, in tijdsproblemen zijn geraakt.

Sommige scholen zijn alvast begonnen met het inventariseren van de gegevens omtrent het gewicht van alle leerlingen. Sommige leveranciers van programma's voor leerlingenadministraties hebben daaraan bijgedragen door het opvragen van gegevens voor het onderwijsnummer meteen maar voor alle ouders te combineren met het opvragen van de gegevens voor de nieuwe gewichtsbepaling. Dat is dus niet nodig, voor de bekostiging worden de nieuwe gewichten gefaseerd doorgevoerd in vier jaar en volstaat de nieuwe gewichtsbepaling van alleen de vier- en vijfjarigen.

Effect nieuwe gewichten
De nieuwe gewichten zullen leiden tot herverdeeleffecten. Dat betreft herverdeeleffecten tussen scholen en tussen besturen. Er zijn wel macroberekeningen gemaakt op basis van landelijke cijfers, maar het blijft afwachten hoe de realiteit er daadwerkelijk uit gaat zien. Het aantal leerlingen dat voor het zware gewicht in aanmerking komt zal drastisch lager zijn dan het aantal leerlingen met het gewicht 0,9. Sommige scholen die nu overwegend een 0,9 populatie hebben zullen sterk terugvallen naar een overwegend 0,3 populatie. Pas wanneer de leerlinggegevens van 1 oktober doorgerekend zijn, ontstaat een scherp beeld van de herverdeeleffecten. Dan wordt het ook duidelijker hoeveel geld feitelijk voor de gewichtenregeling nodig is. De inschatting is dat minder middelen naar de stedelijke gebieden gaan en meer naar de landelijke regio's. De achteruitgang treft met name de vier grote gemeenten. Afgesproken is dat een overgangsregeling gemaakt zal worden die de achteruitgang bijstelt. In de uitwerking wordt aangehouden dat de achteruitgang de komende drie jaren zoveel mogelijk gecompenseerd zal worden. De overgangsregeling geldt algemeen en compenseert een bestuur in evenredige mate.
Voor het eerste schooljaar 07-08 waarin sprake is van herverdeeleffecten is een compensatiebudget beschikbaar van ongeveer 13 mln.

Nieuwe drempel
De huidige drempel in de gewichtenregeling is een aftrek van het gewicht dat overeenkomt met 9,0% van het feitelijk aantal leerlingen. Die gaat structureel naar 6,4% maar ook hier geldt de gefaseerde invoering. In vier jaar zal die 6,4% bereikt worden en dat betekent dat elk jaar in principe sprake zal zijn van een daling van 0,65%.
De reeks wordt dan in principe:

Schooljaar	drempel

2007-2008	8,35%
2008-2009	7,70%
2009-2010	7,05%
2010-2011	6,40%

Het is echter de bedoeling dat de berekening op basis van de 1 oktobertelling T-1 bepalend gaat worden voor de exacte vaststelling van de hoogte van de drempel gedurende deze schooljaren. Dan kan de werkelijke uitkomst dus iets hoger of lager uitpakken dan de drempelpercentages die nu zijn weergegeven. Dat hangt af van de doorrekening van de gewichtenregeling en het budget dat daaruit voortvloeit, inclusief de compensatieregeling. Elk jaar wordt het exacte percentage vastgesteld en dat zal in het begin van elk kalenderjaar zijn. De afspraak is ook gemaakt dat wanneer door de autonome ontwikkeling er sprake is van vrijval in het beschikbare budget, dit weer ingezet wordt ten behoeve van het achterstandenbeleid. Dat kan er toe leiden dat het drempelpercentage op termijn verder naar beneden gaat.
Voor het maken van de meerjarenbegroting kan het beste het hierboven weergegeven schema van de drempel voor de komende jaren worden gehanteerd. Ruim voor het eerstkomende schooljaar kan dan het definitieve percentage worden toegepast.

Helaas is er nog geen zicht op de uitwerking van de aangenomen motie van de Tweede Kamer om het percentage te verlagen naar 3%. De onderwijsbegroting 2007 biedt daarvoor geen enkele aanzet. Hopelijk zal de Kamer aandringen op spoedige uitvoering van de motie.

Voorbeeld voor het schooljaar 2007-2008:

Nieuwe gewichtenbepaling voor het gewicht 0,3 resp. 1,2 voor 4- en 5-jarigen heeft (tijdig) plaats gevonden voor 1 oktober 2006.

School heeft 271 leerlingen waarvan	
28 leerlingen met gewicht 0,25 =	7,00
1 leerling met gewicht 0,4 =	0,40
28 leerlingen met gewicht 0,9 =	25,20
7 leerlingen met gewicht 0,3 =	2,10
5 leerlingen met gewicht 1,2 =	6,00
Totaal	40,70
Drempel: 8,35% van 271 =	22,6285 (-)
Schoolgewicht:	18,07
Schoolgewicht afgerond:	18